Tio över ett – Teman

Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Epik, lyrik och dramatik - Svenska/Svenska som andraspråk, Årskurs 7-9

Syfte

Skapa förutsättningar för analys och tolkning genom att synliggöra centrala delar av texten.

Läraren reflekterar

Att göra anteckningar regelbundet ger eleverna ovärderligt stöd åt minnet. Att i efterhand återvända till texten för att bearbeta och analysera underlättar dessutom om man vet *var* i texten de viktiga delarna återfinns.

Metod

Under bokens första hälft, till och med kapitel 31, fokuserar jag läsningen på ett antal motiv. Från och med kapitel 32 byter jag ut det tidigare bokmärket mot ett annat som riktar uppmärksamheten mot textens tematik. Eleverna får några ord på en liten lapp (som samtidigt kan fungera som bokmärke). Efter varje läst kapitel ska eleverna komma på en titel, samt skriva vilket tema som de bäst anser sammanfattar kapitlet. Självklart kan eleverna sätta ett annat lämpligt ord på kapitlet om de tycker att det är bättre.

Efter varje läst kapitel: Notera förekomsten, bristen eller frånvaron, av följande ord.

BOKMÄRKE - TEMAN I TIO ÖVER ETT

MOD: handla utan fruktan för följder, vanligen för ett gott syfte och med insikt om riskerna
TILLIT: övertygelse om (någons) kärlek och omtanke
ALTRUISM: osjälviskhet; att sätta andras intressen framför sina egna
FÖRÄNDRING: åstadkomma andra egenskaper hos någon/något; form, utseende, inre karaktär
URSPRUNG: begynnelse, härstamning; första punkt i någons/någots tillkomst eller utveckling

Dessa teman kommer till uttryck på olika sätt i boken. Här är några tankar om orden som jag brukar delge eleverna.

MOD: Rädsla är en känsla av oro, ångest eller hot som upplevs inför en fara eller en okänd situation. Det kan hindra en person från att agera eller ta risker. **Mod är förmågan att möta rädsla**, att trotsa den och att agera trots faror eller svårigheter. Mod är inte frånvaro av rädsla. Att vara modig innebär att erkänna rädslan, men ändå ta steg framåt.

TILLIT: Tillit är en övertygelse om någons kärlek och omtanke i förhållande till personen i fråga. Om en person känner

tillit vågar den ofta vara öppen med sina innersta känslor och tankar. Personen visars sig sårbar och blottar svagheter och behov. Det kan innebära att personen utsätter sig för risk för avslag, sårande eller missförstånd, men **tillit är förmågan att lita på att andra människor vill en väl**.

ALTRUISM: Altruism är en handling som innebär att **man handlar för andras bästa utan att förvänta sig personlig vinning** eller belöning. Man agerar med medkänsla, omtanke och generositet gentemot andra. Altruism tar sig många former, från små vardagliga handlingar till att riskera sitt eget liv för att rädda någon annan.

FÖRÄNDRING: En process där **något går från ett läge till ett annat**, ofta med stora skillnader. Förändringen kan vara fysisk, känslomässig, intellektuell eller social och kan inträffa på olika nivåer – individuell, kollektiv eller samhällelig. Den kan vara planerad, oavsiktligt eller spontant. Förändring kan vara både positiv och negativ. Den förknippas ofta med anpassning, omvandling och utveckling.

URSPRUNG: Uttrycket refererar till en plats, tid, händelse eller källa **där något hade sin början**. Det kan syfta på den specifika punkten från vilken något/någon härstammar. Ursprunget kan vara fysiskt, som i fallet med en flod vars ursprung är dess källa, eller det kan vara abstrakt, som ursprunget till en idé, en tradition eller ett språk. ”Ursprung” kan också relatera till historiska, kulturella eller biologiska rötter.

Jag brukar samla elevernas och mina förslag i ett dokument som vi fyller på gemensamt. Eleverna skriver sina titlar och teman på en sida i sin skrivbok.

Skriv en titel på varje kapitel och välj ett tema som sammanfattar handlingen.

KAP 32	Albin och Maja på Leklandet	ALTRUISM, TILLIT
KAP 33	Är Alva ute efter Albin?	FÖRÄNDRING
KAP 34	"Följ med mig till gruvan" Mamma hittade väskan	SÅRBARHET, FÖRÄNDRING
KAP 35	"Jag skulle inte skära mig"	SÅRBARHET
KAP 36	Tårarna börjar rinna	FÖRÄNDRING
KAP 37	Exponeringsgrejen. "Jag vill inte"	MOD / URSPRUNG
KAP 38	Orkar inte låtsas. Han får se mig.	TILLIT
KAP 39	Julia flyttar	FÖRÄNDRING
KAP 40	Albin och besöksgruvan	ALTRUISM
KAP 41	Snart skiljs vi åt. Kiruna dog.	FÖRÄNDRING

När eleverna har läst ut boken skriver de om på vilka olika sätt boken kretsar kring dessa teman. Eleverna återvänder till sina anteckningar och bläddrar i boken för att lyfta fram olika exempel. Därefter genomför vi ett boksamtal om elevernas iakttagelser, tankar och upplevelser. Ibland utgör dessa anteckningar ett underlag till en slutuppgift som eleverna lämnar in för bedömning.

Lgr22 Syfte

Utveckla förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

Centralt innehåll

Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Epik, lyrik och dramatik. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.
Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syfte, avsändare och sammanhang. Att urskilja innehåll som kan vara direkt uttalat eller indirekt uttryckt i texten.

Betygskriterier

Eleven läser skönlitteratur och sakprosatexter med **mycket gott** flyt och visar **mycket god** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med mycket god säkerhet. Eleven för **välutvecklade** resonemang om innehållet i olika texter. Eleven visar också **mycket goda** kunskaper om skönlitteratur och de sammanhang som olika verk har tillkommit i.

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som utvecklar samtalen och diskussionerna **väl**. Eleven framför åsikter med **väl** underbyggda argument. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med **väl fungerande** struktur och innehåll och **god** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang.